

Особливості правовідносин, що виникають при здійсненні судового контролю

Діана Козачук¹

Опубліковано	Секція	УДК
29.01.2024	Освіта/Педагогіка	378.14

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11929786>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. В статті досліджено особливості правовідносин, які реалізуються на стадії звернення судових рішень до виконання при здійсненні судового контролю. Визначено форми судового контролю в адміністративних справах та обґрунтовано висновок, що вони корелюються з методами стимулюючого впливу на суб'єкта (штраф за невиконання процесуального обов'язку й визнання протиправності рішень, дій чи бездіяльності, пов'язаних із виконанням судових рішень). Акцентовано увагу на тому, що судовий контроль спрямовано на забезпечення виконання судових рішень виключно суб'єктами владних повноважень. Охарактеризовано процесуальний порядок застосування заходів судового контролю обох форм. Встановлено, що наявні форми судового контролю є двома окремими судовими процедурами, які не передбачають взаємозаміни або послідовності в застосуванні. Аналіз судової практики застосування ст.ст. 282, 283 КАС України дозволив зробити висновок, що учасники процесу використовують обидві форми контролю автоматично, без обґрунтування необхідності застосування конкретних заходів впливу. Це пов'язано з невизначеністю підстав застосування заходів судового контролю, передбачених ст.ст.282, 283 КАС України. Запропоновано доповнити відповідні статті КАС України вказівкою на підстави їх застосування із одночасним усуненням прив'язки до моменту ініціювання судового контролю. Обґрунтовано необхідність розширення спектру справ, щодо яких доцільно запровадити автоматичне здійснення судового контролю у формі подання звіту суб'єктом владних повноважень (без звернення учасника справи або окремого рішення суду).

Ключові слова: адміністративне судочинство, виконання судових рішень, судовий контроль, форми судового контролю, відповідальність суб'єкта владних повноважень

Features of legal relations, arising from the exercise of judicial control

Abstract. The article examines the peculiarities of legal relations implemented at the stage of enforcement of court decisions in the course of judicial control. The author identifies the forms of judicial control in administrative cases and comes to the conclusion that they correlate with the methods of incentive influence on the subject (a fine for failure to comply with a procedural obligation and recognition of the unlawfulness of decisions, actions or

¹ кандидат юридичних наук, доцент, Національний університет «Одеська юридична академія» доцент кафедри адміністративного та фінансового права, <https://orcid.org/0000-0002-5831-5297>

omissions related to the enforcement of court decisions). The author emphasises that judicial control is aimed at ensuring the enforcement of court decisions by public authorities. The author describes the procedural procedure for applying judicial control measures of both forms. The author establishes that the existing forms of judicial control are two separate judicial procedures which do not provide for interchangeability or consistency in application. An analysis of the court practice of application of Articles 282 and 283 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine has led to the conclusion that participants to the proceedings use both forms of control automatically, without justification of the need to apply specific measures of influence. This is due to the uncertainty of the grounds for application of judicial control measures provided for in Articles 282 and 283 of the CAP of Ukraine. The author suggests supplementing the relevant articles of the Code of Administrative Procedure of Ukraine with an indication of the grounds for their application, while eliminating the link to the time of initiation of judicial control. The author substantiates the need to expand the range of cases in respect of which it is advisable to introduce automatic judicial review in the form of submission of a report by a public authority (without an application by a party to the case or a separate court decision).

Keywords: administrative proceedings, enforcement of court decisions, judicial control, forms of judicial control, liability of a public authority

Вступ

Реалізація контрольних функцій адміністративними судами є однією з важливих відмінних рис, що характеризують відповідний різновид судочинства. Здійснюючи контроль за законністю рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, адміністративні суди не можуть обмежитися винесенням рішення по суті справи, адже ефективність судового захисту засвідчується лише фактичним поновленням порушеного права. Проблема виконання судових рішень є однією з найбільш складних у сфері правосуддя, і особливо, адміністративного судочинства, про що красномовно свідчить чисельність звернень українців до ЄСПЧ і висновків щодо системності її характеру. Цей напрямок удосконалення діяльності судів в Україні постійно перебуває у фокусі уваги і, незважаючи на тривалу роботу з удосконалення процесуального законодавства, вимагає подальшого розвитку спеціальних форм безпосереднього контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах.

Системні проблеми вимагають системних рішень, тому питання гарантування виконання судових рішень вирішується на рівні вироблення державної стратегії, яка впроваджується, апробується в судовій практиці й виявляє подальші напрямки удосконалення механізмів гарантування виконання судових рішень. Ефективність такої діяльності, як уявляється, може бути значно підвищення за умови поглибленого вивчення специфіки правовідносин, які реалізуються при виконанні рішень адміністративних судів. Розуміння сутності судового контролю на стадії виконання судових рішень у взаємозв'язку з правами й обов'язками учасників відповідних правовідносин, умов і підстав їх виникнення, меж, в тому числі, темпоральних, дозволить більш чітко визначити недоліки механізму його реалізації, збалансувати і вивести на новий якісний рівень.

В Національній стратегії розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2025 р. [1] недосконалість механізму здійснення судового контролю визначено як одна із причин невиконання рішень судів. При цьому, цілісної концепції такого механізму на сьогоднішній день не розроблено, попри здійснення низки важливих кроків у вигляді законодавчих ініціатив, формування позицій Верховного Суду й окремих наукових розвідок.

На теоретичному рівні проблема судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративному процесі висвітлена у монографічній праці О.М. Сасевича (2014) [2], яка мала на меті комплексний науковий аналіз судового контролю за виконанням рішень судів в порядку адміністративного судочинства. Основний акцент в роботі було зроблено на існуючому на той час процесуальному порядку й правових наслідках застосування судового контролю. Також питання судового контролю розглядалися А.С. Зеленовим (2018) [3] і Д.В. Смотричем (2020) [4], в контексті проблематики виконання рішень адміністративних судів. Автори розглянули судовий контроль як гарантію виконання судових рішень, також роблячи наголос на механізмові здійснення судового контролю. Важливими слід визнати результати наукового пошуку Ю. Волкової, І. Жукевича, О. Івасина, В. Кравчука, В. Ладиченка, Д. Мельникова, С. Педак, М. Савчина, С. Слободяна, А. Хребтова, Ю. Цвіркун, І. Черненко, які визначили окремі аспекти судового контролю за виконанням судових рішень на відповідних етапах розвитку цього процесуального інституту. Водночас, специфіка процесуальних правовідносин, що реалізуються при здійсненні судового контролю на стадії звернення рішень адміністративних судів до виконання, залишається малодослідженим питанням, попри безспірність безпосереднього взаємозв'язку специфіки правовідносин і механізму їх реалізації.

Це прогалина визначила предмет дослідження цієї статті, а також зумовила її мету із завдання, що полягають у аналізі існуючих правових засобів судового контролю за виконанням рішень адміністративних судів, особливостей прав і обов'язків суб'єктів судового контролю в залежності від обраної форми і виробленні на цій основі пропозицій щодо подальшого удосконалення його механізму.

Результати

Судовий контроль за виконанням рішень адміністративних судів відрізняється низкою унікальних рис, які стали наслідком специфічних завдань, що вирішується при здійсненні адміністративного судочинства. В першу чергу, слід відзначити, що відносини, пов'язані із здійсненням судового за виконанням рішень адміністративних судів не є самостійним різновидом адміністративно-процесуальних правовідносин, вони є невід'ємною частиною відносин, що виникають, змінюються і припиняються у зв'язку з розглядом адміністративної справи на кожному інстанційному процесуальному циклі. Винесення рішення (постанови) судом вирішує спір по суті, але не припиняє спірних відносин, які вичерпують себе лише після виконання судового рішення і поновлення порушеного права в повному обсязі. Водночас, цілком очевидним є наявність особливого комплексу прав і обов'язків суб'єктів адміністративно-процесуальних правовідносин на стадії звернення рішень до виконання. Так, вони можуть набувати «інерційного характеру» для учасника справи – приватної особи, в той час, як суб'єкт владних повноважень наділяється додатковими обов'язками у зв'язку з встановленням судового контролю у формі зобов'язання надання звіту.

Важливою характерною рисою правовідносин, пов'язаних зі здійсненням судового контролю є обмеженість такого контролю конкретними процесуальними правовідносинами, які виникають у зв'язку з судовим розглядом публічно-правового спору, і трансформуються у зв'язку з інстанційним рухом справи. У зв'язку з цим, він не є регулярним чи постійним, як, наприклад, контроль з боку спеціалізованих органів. При цьому, визначати такий тип контролю як такий, що здійснюється одноразово [5, с. 94] також є передчасним висновком, оскільки заходи судового контролю можуть бути встановлені на усіх процесуальних циклах інстанційного руху справи.

Ю. Волкова робить наголос на тому, що правовідносини судового контролю виникають за результатами винесення судового рішення [6, с. 295]. Це твердження

потребує уточнення щодо ступеня самостійності такого типу відносин, але воно дозволяє визначити його важливі темпоральні характеристики. Право на застосування заходів судового контролю виникає з моменту винесення судового рішення (ст. 382 КАС України) [7]. При цьому, воно безпосередньо залежить від форми судового контролю, які будуть розглянуті в подальшому. Крім того, ця особливість відносин, пов'язаних з судовим контролем за виконанням судових рішень дозволяє зробити висновки і щодо моменту закінчення адміністративно-процесуальних правовідносин. Стимулювання ініціативності суддів здійснювати контроль за виконанням судових рішень може вийти на новий рівень у зв'язку з визнанням його проявом доброчесності судді [8] і в умовах обмеженості процесуальних засобів, зробити встановлення передбачених ст. ст. 382, 383 КАС України обов'язковим. Відповідно, процесуальні дії щодо судового контролю набудуть якості завершення адміністративно-процесуальних правовідносин навіть у випадку добровільного виконання судового рішення.

Факультативність судового контролю за виконанням судових рішень зумовлена низкою чинників. По-перше, вони стосуються виключно рішень, які ухвалені на користь приватної особи, по-друге, вони реалізуються на виконання права судді щодо застосування відповідних контрольних заходів. Водночас, окреслені вище тенденції свідчать про зміну концепції судового контролю і визнання таких заходів обов'язковим елементом судочинства.

Важливою ознакою правовідносин, пов'язаних із здійсненням судового контролю є спрямованість на реалізацію конкретного завдання – забезпечення належного виконання судового рішення. Кожний судовий процес повинен завершуватися не тільки вирішенням спору, але й фактичною реалізацією судового рішення в житті сторін. В адміністративному судочинстві з урахуванням принципу офіційного з'ясування обставин справи, активність суду після винесення рішення і набрання ним законної сили щодо забезпеченні прав та інтересів сторін, які захищалися під час розгляду справи, є цілком природною.

Наявність спеціальних засобів судового контролю є наслідком урізноманітнення предметної сфери відносин, пов'язаних з його здійсненням. Так, В. Кравчук виділим загальні та спеціальні методи судового контролю: загальні методи доступні всім судам, незалежно від їхньої спеціалізації, і включають розгляд скарг на рішення, дії або бездіяльність державних виконавців, а спеціальні – виключна прерогатива адміністративних судів [9]. Такими заходами є 1) зобов'язання суб'єкта владних повноважень надати звіт про виконання судового рішення; 2) накладення штрафу за невиконання судового рішення; 3) визнання протиправними рішень, дій або бездіяльності суб'єкта владних повноважень, які були вчинені на виконання судового рішення або порушували права позивача, підтверджені судовим рішенням. Водночас, слід визнати наявність альтернативного підходу, який відбиває критичне ставлення до ефективності спеціальних заходів судового контролю та обґрунтовує доцільність уніфікації таких заходів на основі позбавлення адміністративних судів додаткових повноважень і розширення повноважень виконавців [10, с. 488].

Суд має право, відповідно до принципу офіційності, зобов'язати суб'єкта владних повноважень, який програв справу і на якого покладені певні обов'язки, подати у визначений строк звіт про виконання судового рішення. Серед спеціальних заходів судового контролю за виконанням судових рішень це – найпоширеніший і найефективніший (зважаючи на встановлення персоналізованої відповідальності). Слід зауважити, що строк для подання звіту може бути встановлений не лише для контролю за виконанням постанов, але й ухвал, що стосуються відшкодування судових витрат, повернення виконання, зміни способу виконання судового рішення тощо.

В контексті цієї форми судового контролю за виконанням судових рішень, слід звернути увагу на наступні моменти. Юридичною основою для зобов'язання відповідача подати звіт про виконання судового рішення є наявність об'єктивних доказів, які підтверджують, що без такого контролю судові рішення може залишитися невиконаним, або його виконання потребуватиме значних зусиль. Згідно з ч. 1 ст. 382 КАС України, суд, що виніс судові рішення у адміністративній справі, має можливість зобов'язати суб'єкта владних повноважень, на користь якого не було ухвалене судове рішення, подати звіт про його виконання у встановлений судом строк. Це означає, що на сьогоднішній день зобов'язання подати звіт є додатковим обтяженням статусу суб'єкта владних повноважень – учасника адміністративного судочинства. Крім того, важливим аспектом визначення статусу суду у відносинах пов'язаних зі здійсненням судового контролю є визнання його права зобов'язувати суб'єкта владних повноважень, проти якого було ухвалене судове рішення, подати звіт про виконання судового рішення у встановлений судом строк.

В результаті суди рідко застосовують цю форму контролю з власної ініціативи. У фахових дослідженнях висловлюється досить категорична думка, що редакція цієї норми має здебільшого декларативний характер, що створює суттєві перешкоди для ефективного виконання судових рішень [11]. Як видається, цей засіб має вагомий потенціал, хоча чинне правове регулювання судового контролю в адміністративному процесі, дійсно, має недоліки, незважаючи на внесені зміни, судовий контроль в адміністративному процесі не можна вважати повністю ефективним через певні прогалини у законодавстві.

Так, перспективним є зміна підходу до визначення повноважень судді, передбачених ст. 382 КАС України, і визначення категорій адміністративних справ, у яких це повноваження реалізуватиметься як обов'язок, а не право. Це сприяло б підвищенню ефективності правосуддя та забезпеченню виконання судових рішень.

Чимало питань викликає практичне застосування судового контролю у формі накладення штрафу. Так, Верховний Суд у постанові від 26.11.2020 р. у справі №361/2109/17 [12] вказав, що штрафна санкція накладається на керівника суб'єкта владних повноважень, який не забезпечив виконання судового рішення у визначений термін. Це правове положення в КАС України спрямоване на забезпечення належного виконання судових рішень. Підставами для застосування санкцій є невиконання судового рішення, ухваленого на користь позивача, і обставини, що призвели до цього.

Зважаючи на те, що накладення штрафу слід розглядати як міру відповідальності, слід дотримуватися загальної логіки умови її застосування, усталених для традиційної юридичної відповідальності. Це питання висвітлювалося у праці Б. Слободян і Д. Мельник, які виокремлюють кілька основних умов для накладення штрафу за невиконання судового рішення в адміністративній справі, відповідно до ст. 382 КАС України: 1) склад сторін (позивач – фізична або юридична особа приватного права, відповідач – суб'єкт владних повноважень); 2) наявність судового рішення, де зазначено зобов'язання для відповідача; 3) вторинність застосування, яка обумовлена порушенням у формі неподання звіту або його визнання поданого звіту незадовільним [13, с. 30].

Частина 2 ст. 382 КАС України передбачає, що за наслідками розгляду звіту про виконання судового рішення або у разі його неподання, суд може накласти штраф на керівника відповідача, відповідального за виконання рішення. Розмір штрафу становить від двадцяти до сорока розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб стимулює виконання судових рішень і забезпечує захист прав позивачів. Водночас, як засвідчує практика, суди, як правило, встановлюють нижню межу штрафу, не заглиблюючись в обставини справи, хоча такий вид правопорушення має біти детально

проаналізований на предмет визначення ступеня вини, і спектр санкції дозволяє це зробити.

Таким чином, вважаємо за доцільне встановити обов'язок суду контролювати виконання рішень, розширити повноваження судів щодо накладення штрафів за невиконання рішень та неподання звітів та надати практичні рекомендації щодо оцінки обставин справи й вини особи, на яку накладається штраф.

Накладення штрафу є потужним інструментом для забезпечення виконання судових рішень суб'єктом владних повноважень. Штраф накладається персонально на керівника, а не на весь орган, що підвищує персональну відповідальність і сприяє належному виконанню рішень суду. Як уявляється, в українських реаліях такий підхід є найбільш виправданим і пропозиції Ю. Волкової щодо врахування іноземного досвіду лише розмиють відповідальність та суттєво знизять мотивацію [6].

Штраф, накладений на посадову особу, відповідальну за виконання рішення суду, повинен відповідати засадам адміністративного судочинства, зокрема пропорційності – принципу, важливість якого для адміністративного судочинства була проаналізована у відповідній публікації [14]. Дотримання балансу між несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи та цілями, на досягнення яких спрямоване рішення має в повній мірі застосовуватися і при вирішенні питання про накладання штрафу на суб'єкта владних повноважень, адже ця секція персоналізується. Відповідно, санкція не повинна бути надмірною і не малює порушувати права, гарантовані Конституцією України та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Окремою формою судового контролю в адміністративному процесі є визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання рішення суду. Згідно з вимогами ст. 383 КАС України, особа-позивач, на користь якої ухвалено постанову суду, має право подати до суду першої інстанції заяву про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень (відповідача), що були прийняті або не вчинені для виконання судового рішення або порушення прав позивача, підтверджених таким судовим рішенням.

Це означає, що процедура звернення до суду за цими нормами передбачає можливість оскарження невиконання судового рішення або його неповного виконання шляхом визнання протиправності дій чи бездіяльності відповідача. Основними підставами для застосування цих норм є факт невиконання судового рішення та обставини, що свідчать про протиправність дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень у процесі його виконання.

Висновок Верховного Суду України відбиває цей підхід в повній мірі, стверджуючи, що спеціальні норми КАС України, спрямовані на забезпечення належного виконання судових рішень, виключають застосування загального порядку захисту прав шляхом подання окремого позову. Судовий контроль за виконанням судового рішення здійснюється в межах самої судової справи, без необхідності ініціювання окремого судового провадження на визначення протиправності дій відповідача.

Отже, в контексті адміністративного процесу важливо враховувати, що правовий механізм захисту прав позивача включає можливість оскарження протиправних дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень в рамках судового контролю за виконанням судових рішень, який реалізується через заяву до суду першої інстанції.

Водночас, ця форма судового контролю також продукує чимало питань правозастосування. Найбільш очевидним недоліком є відсутність наслідків для особи, яка допустила протиправні рішення, дії чи бездіяльність при виконанні судового рішення. У порівнянні із засобами, передбаченими ст. 382 КАС України, такий інструмент виглядає незавершеним. Крім того, не врегульовані процесуальні наслідки дослідження

питання протиправності суб'єкта владних повноважень, які можуть не підтвердитися. Також викликають заперечення жорсткі межі звернення зацікавленої особи до суду: з моменту, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів, і не пізніше дня завершення строку пред'явлення до виконання виконавчого листа. Усунення наведених недоліків сприятиме розвитку засобу судового контролю, передбаченого ст. 383 КАС України, як самостійної дієвої альтернативи звітуванню.

Висновки

Чинне адміністративне процесуальне законодавство передбачає дві спеціальні форми судового контролю за виконанням судових рішень: звітування суб'єкта владних повноважень про виконання судового рішення і оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень щодо виконання судового рішення. При цьому, визначення стимулюючого впливу на особу, яка порушує обов'язок виконання судового рішення прямо визначено лише стосовно такої форми контролю, як звітування. Натомість власне визнання рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень протиправними потребує доповнення персоніфікованими заходами безпосереднього впливу у вигляді негативних наслідків (штраф).

Зважаючи на відсутність зв'язку між дослідженими формами судового контролю, специфіку обсягу прав і обов'язків суб'єктів відповідних правовідносин, є необхідність диференціації і конкретизації підстав застосування кожного із них. Особливо це питання актуалізується у зв'язку з позицією, сформованою судовою практикою, щодо обмеження часу на звернення до адміністративного суду з ініціюванням надання звіту суб'єктом владних повноважень.

Звітування суб'єкта владних повноважень є ефективною формою судового контролю за виконанням судового рішення, враховуючи поєднання пришвидшувального та компенсаторного методів стимулювання. Враховуючи низький рівень виконання рішень адміністративних судів доцільним є визначення категорій адміністративних справ, у яких повноваження суду щодо зобов'язання звітування є обов'язком, а не правом і не пов'язане з ініціативою зацікавлених учасників справи.

Список використаних джерел

1. Національна стратегія розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2025 року: розпорядження КМУ від 30 вересня 2020 р. № 1218-р. URL: [Про схвалення Національної ст... | від 30.09.2020 № 1218-р \(rada.gov.ua\)](#)
2. Сасевич О.М. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2014. 200 с. URL: [Сасевич, Олександр Михайлович. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві Диссертация \(mydisser.com\)](#)
3. Зеленов А.С. Виконання судових рішень в адміністративних справах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2018. 20 с. URL: [DSpace at NLU: Виконання судових рішень в адміністративних справах](#)
4. Смотрич Д.В. Процесуально-правові засади виконання судових рішень в адміністративних справах. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2021. 242 с. URL: [disertaciyna-robota-na-zdobuttya-naukovogo-stupenya-doktora-filosofii-smotracha-dv.pdf \(lpnu.ua\)](#)
5. Івасин О.Р. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві: спеціальні засоби. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. Серія Право. № 5(17),

2018. С. 93-100. URL: [Науково-інформаційний вісник - Івасин О. Р. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві: спеціальні способи \(iful.edu.ua\)](#)

6. Волкова Ю. Судовий контроль в адміністративному судочинстві: від теорії до практики. URL: [14922-1 \(baltijapublishing.lv\)](#)

7. Кодекс адміністративного судочинства: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

8. Єдині показники для оцінки добросовісності та професійної етики судді (кандидата на посаду судді) URL: Термін «бездоганна поведінка» є абсолютною категорією та передбачає недосягнений ідеал – РСУ / Публікації / Судово-юридична газета (sud.ua)

9. Кравчук В.М. Способи та форми здійснення судом контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах. *Актуальні питання цивільного та господарського права*. 2011. № 2 (27). С. 80-83. URL: <http://www.journal.yurpayintel.com.ua/442/>

10. Бобрик В.І. Уніфікація судового контролю за примусовим виконанням судових рішень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 485-489. URL: [119.pdf \(lsej.org.ua\)](#)

11. Ширшикова Р.М. Судовий контроль за виконанням рішень в адміністративних справах. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 8(14). С. 702-710. URL: [СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ | Актуальні питання у сучасній науці \(perspectives.pp.ua\)](#)

12. Постанова Верховного Суду від 26.11.2020 р. у справі №361/2109/17. URL: [Постанова від 10.03.2021 по справі № 331/5291/19 Касаційний цивільний суд | ZakonOnline - Право знати!](#)

13. Слободян Б., Мельник Д. Судовий контроль за виконанням судових рішень. *Юридична газета*. 2021. № 18(748). С. 26-27. URL: [slobodyan-ta-melnikov-1.pdf \(equity.law\)](#)

14. Козачук Д.А. Пропорційність як засада здійснення адміністративного судочинства у світлі оновлення процесуального законодавства в Україні. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 2*. 2018. С. 29-31. URL: Пропорційність як засада здійснення адміністративного судочинства у світлі оновлення процесуального законодавства в Україні (onua.edu.ua)